

LITERATURA PENTRU GIMNAZIU

CONCEPTE OPERAȚIONALE ȘI EXERCITII

CLASA a **VI**-a

Irina-Roxana Georgescu (coordonator)

Delia-Monica Georgescu • Raluca-Diana Răducanu

Adriana Dudaș-Vasile • Adriana Chioaru • Amalia Gabriela Șerbu

CORINT
EDUCAȚIONAL

CUPRINS

Cuvânt-înainte	3
I. Concepte operaționale	5
II. Seturi de exerciții	41
III. Sugestii de rezolvare	93
Bibliografie	119

Concepte operaționale

Năpustindu-se pe ușă, băiatul se opri, tremurând de indignare, în fața biroului meu. Vorbi fără să-și tragă sufletul. Era Cămui Aurel. Stoper. Clasa a VI-a. Căpitanul echipei de fotbal.

– *Vă spun sincer, nu găsesc cuvinte...*

[Mircea Sântimbreanu, *N-am cuvinte* din volumul *Recreația mare*]

VI. NARATORUL

Naratorul este o voce fictivă, creată de autor, care are ca principal rol acela de a povesti întâmplările.

În funcție de persoana la care se povestește, pot fi identificate două tipuri de narator:

- **obiectiv** (povestește la persoana a III-a, nu este implicat în acțiune);
- **subiectiv** (povestește la persoana I, fiind și unul dintre personajele care participă la acțiune).

De exemplu:

Narator obiectiv	Narator subiectiv
<p><i>Locuitorii aceștia de sub brad sunt niște făpturi de mirare. Luți și nestatornici ca apele, ca vremea; răbdători în suferinți ca și-n ierni cumplite, fără griji în bucurii ca și-n arșițele lor de cuptor, plăcându-le dragostea și beția și datinile lor de la începutul lumii, ferindu-se de alte neamuri și de oamenii de la câmpie și venind la bârlogul lor ca fiara la codru – mai cu seamă stau ei în fața soarelui c-o inimă ca din el ruptă; cel mai adesea se desmiardă și lucește – de cântec, de prietinie. Așa era și acel Nechifor Lipan care acum lipsea.</i></p> <p>[Mihail Sadoveanu, <i>Baltagul</i>]</p>	<p><i>Eu, atunci, să nu-mi caut de drum tot înainte? mă abat pe la tei, cu gând să prind pupăza, căci aveam grozavă ciudă pe dânsa: nu numaidecât pentru pupat, cum zicea mama, ci pentru că mă scula în toate zilele cu noaptea-n cap din pricina ei. Și cum ajung în dreptul teiului, pun demâncarea jos în cărare pe muchea dealului, mă sui încetișor în tei care te adormea de mirosul... florii, bag mâna în scorbură, unde știam, și norocul meu!... găbuieșc pupăza pe ouă și zic plin de mulțumire: „Taci, leliță, că te-am căpтуșit eu! îi mai pupa tu și pe dracul de-acum!” Și când aproape să scot pupăza afară, nu știu cum se face, că mă spariu de creasta ei cea rotată, de pene, căci nu mai văzusem pupăza până atunci, și-i dau iar drumul în scorbură.</i></p> <p>[Ion Creangă, <i>Amintiri din copilărie</i>]</p>

Naratorul poate îndeplini și alte roluri:

- prezintă spațiul și timpul acțiunii sau personajele, familiarizând cititorii cu atmosfera în care se petrec întâmplările: *Cate se holba la peisajul din jurul ei și tot*

ce-și dorea era să nu-i mai bubuie capul. Nu mai auzise niciodată un asemenea zgomot. Avioanele germane urlau în depărtare acum, dar, cu mai puțin de un minut în urmă, când zburaseră deasupra lor, zgomotul fusese asurzitor.

[Soraya M. Lane, *Secretele pe care le-am lăsat în urmă*, traducere de Diana Geacă]

– dă cuvântul personajelor, anunțând replicile acestora prin verbe „dicendi”:

– *Unde mergem? I-a întrebat Cate pe unul dintre soldații din camion.*

– *La Dunkerque, a spus el.* [Soraya M. Lane, *Secretele pe care le-am lăsat în urmă*, traducere de Diana Geacă].

– povestește dialogul dintre personaje, transformând vorbirea directă în vorbire indirectă: *Ea a clătinat din cap, rămasă fără cuvinte, când unul dintre doctori a strigat, chemându-i pe toți să li se alăture.*

[Soraya M. Lane, *Secretele pe care le-am lăsat în urmă*, traducere de Diana Geacă]

Atenție! Naratorul (voce ficțională) nu trebuie confundat niciodată cu autorul textului (persoană reală).

VII. PERSONAJUL LITERAR

Personajul literar sau *homo fictus* (omul imaginat) este **participantul la acțiune**, interacționând cu alte personaje. Creație imaginară a autorului, personajul este realizat/plăsmuit după modelul ființelor reale, cu care se aseamănă, într-o măsură mai mică sau mai mare. El este implicat în conflicte, se comportă și vorbește în acord cu tipul uman pe care îl reprezintă.

Cititorul își poate reprezenta personajul prin descrierea artistică realizată în operă, numită **portret literar**. Profilul personajului se conturează în plan exterior și/sau interior, din punct de vedere **fizic**/din punctul de vedere al **caracterului**.

De exemplu:

Monica, roșie ca suflată cu vaporos mărgean, ședea turcește pe divan, cu genele și umerii plecați și mânilor – în mânicile largi – încrucișate pe genunchi. Sfala și chimonoul îi insuflaseră gesturile înguste ale japonezelor. Părul ei de aur tumultuos înflorise în coc nipon, prins cu pieptenii doamnei Deleanu... În rumen revărsat de zori, un pui de piersic înflorit, c-un paradis de aur pe creanga cea din vârful, învelit de zeul livezilor cu chimonoul unei fetițe, ca să nu-i fie frig peste noapte: visul unui poet japonez îndrăgostit de piersici. Așa era Monica: o vigneta la începutul unei legende.

[Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*]

4.

Cami-Cămila se simțea cam distrusă. Problema ei, care la început păruse de ordin profesional, era, de fapt, una de-a dreptul existențială. [...] ¹

Era o zi fierbinte de iunie când caravana a apărut legănându-se ca un miraj pe drumul de la sud și a pătruns în oraș. Afișe viu colorate împânziseră deja locul cu săptămâni înainte. Un clovn cu păr portocaliu și gură enormă, al cărui răs se transformase în plâns din cauza ploilor ce spălaseră afișul, anunța: „Circul Bul-Bul! Veniți să vedeți elefanți, tigri, lei! Veniți să vedeți zebra, cămila, aligatorul! Maimuțe, bivoli, ponei! Scamatorii! În pauză, puteți mângâia hipopotamul pitic!” [...] ²

Au urmat cinci zile de spectacole. Acestea au fost și zilele în care Cami-Cămila și-a dat seama că nu era doar o părere, chiar avea o problemă la locul de muncă.

Fiindcă, atunci când se aprindeau luminile și pornea muzica, iar animalele și oamenii ieșeau rînd pe rînd în arenă, publicul izbucnea în aplauze, în râsete și în urale la toți ceilalți, numai la ea, nu. [...] Cu cât numărul era mai periculos, mai spectaculos, mai caraghios, mai cumva, cu atât cei din public reacționau și imediat cereau și mai mult. Însă roata pe care o executa ea în arenă, aceeași roată pe care o făcea de ani de zile, nu părea să le mai smulgă nicio emoție.

„Ceva nu e-n regulă”, își spunea Cami-Cămila seară de seară, când pășea pe scuarul cel verde, sub cerul liber, înainte să fie închisă în țarc. „Aș zice că fac ceva greșit, dar inevitabil mă-ntreb ce și de ce? Căci roata asta o fac de când mă știu, exact la fel, cu o maimuță în spinare sau fără, cu un caniș în spinare sau fără, cu o cuvertură mov de mătase peste cocoșă sau fără.” [...] ³

Când a deschis ochii în zori, Cami-Cămila a crezut că visează.

Se făcea că se afla în scuarul verde, de unde dispăruseră cortul, caravana, animalele, oamenii. Rămăsese doar ea, culcată în locul unde se cuibărise la începutul nopții trecute. [...] Și parcă visase, în visul din vis, că animalele sunt strânse în cuștile lor din rulote. Că pânza cortului e dată jos și împachetată, că schela e demontată și depozitată în camioanele caravanei.

Cami-Cămila a clipit des, alungând ceața din ochi. A pufnit, cu gâtul întins în iarbă, și a văzut cum firele se înclină și curge roua înșiruită pe ele. A simțit umezeala pământului sub burtă. A simțit apăsarea cât se poate de adevărată a neliniștii. Circul plecase. Ea rămăsese aici.

Era cu putință?

Era.

Se mai întâmplase. ⁴

Odată, zebra Zina rămăsese la marginea Clujului. Se întorseseră după ea în aceeași zi, seara, târziu. [...] Însă forța soarelui a slăbit, umbrele s-au lungit, aerul a devenit portocaliu, apoi cenușiu și albastru, sub mucarnița* serii. Iar, când s-a

lăsat noaptea de-a binelea și scuarul** cel verde s-a înnegrit pentru câteva clipe, înainte să se aprindă felinarele cu un clinchet, Cami-Cămila a priceput: o uitaseră și n-aveau să se mai întoarcă după ea. [...] Iar sufletul ei era asemenea cerului pe care se amestecau nebunește fuioare de nori în nuanțe de portocaliu, vinețiu și albastru – câtă fericire, tot atâta tristețe. [...] ⁵

***

Cami-Cămila nu se pricepea să țină șirul zilelor scurse. [...] Teoretic, nu ducea lipsă de nimic. Păștea în voie, avea apă suficientă la dispoziție, făcea toată ziua doar ce dorea, nimeni n-o obliga să se dea în spectacol. Și-atunci? Atunci... era faptul uluitor că n-o vedea nimeni. Nicio ființă nu-i adresase de-atâta timp nicio privire, nicio vorbă, nimic... Era un soi de singurătate pe care Cami-Cămila nu-l mai cunoscuse vreodată. [...] ⁶

Într-o seară, la capătul unui festival, cerul orașului a fost luminat de artificii. La ferestre și în balcoane au apărut zeci de oameni, femei și bărbați, tineri, bătrâni și copii. Stăteau toți cu capetele și mâinile înălțate, ca să vadă și să fotografieze exploziile de culoare. Cami-Cămila a privit fermecată și spectacolul artificiilor, dar și pe-al oamenilor iviți de jur-împrejur. Și a simțit brusc un impuls, o chemare. S-a înălțat pe picioare și a început să gonească, dând roată prin scuarul pustiu, ca într-o arenă, cu trupul scăldat în splendidele lumini schimbătoare, cu sufletul îmbătat de un sentiment pe care-l crezuse pierdut. Iar, când ultimele străfulgerări se stingeau în înalțuri, înainte ca oamenii să se retragă în case și ferestrele să se-nchidă, ea s-a lăsat pe genunchii din față, a întins gâtul și a mugit, a mugit cu plăcere, a mugit cu durere, a mugit cât au ținut-o plămânii, și pieptul, și gâtul, umerii și genunchii, cu privirea înțețoșată de lacrimi. Însă, chiar și așa, nimeni n-a părut nici acum să o audă, s-o vadă. ⁷

(Veronica D. Niculescu, *Cum era să-și piardă mințile Cami-Cămila tocmai când și-a găsit libertatea*)

*mucarniță – unealtă în formă de foarfecă, cu care se taie capătul ars al muclei lumânării sau al candeliei.

**scuar – mică grădină publică aflată de obicei la o încrucișare de străzi sau în mijlocul unei piețe.

I. LECTURĂ EXPLICATIVĂ: FII DETECTIV ÎN LUMEA CĂRȚII!

1. În Dicționarul explicativ al limbii române, cuvântul *miraj* este definit astfel:

MIRAJ, *miraje*, s. n. l. 1. fenomen optic produs prin refracția treptată a luminii în straturi de aer cu densități diferite, din cauza căruia, mai ales în deșert sau pe mare, apar la orizont imagini răsturnate ale unor părți din natură, ale unor obiecte îndepărtate etc., ca și cum s-ar reflecta într-o apă; *p. ext.* fata morgana. 2. (fig.) imagine înșelătoare; închipuire, iluzie deșartă. 3. (fig.) farmec, atracție irezistibilă.

Identifică sensul cu care este folosit acest cuvânt în text și construiește câte un enunț cu fiecare dintre celelalte două.

2. Selectează două cuvinte folosite cu sens figurat din secvența următoare, extrasă din text: *Afișe viu colorate împânziseră deja locul cu săptămâni înainte. Un clovn cu păr portocaliu și gură enormă, al cărui răs se transformase în plâns din cauza ploilor ce spălaseră afișul, anunța: „Circul Bul-Bul! Veniți să vedeți elefanți, tigri, lei! Veniți să vedeți zebra, cămila, aligatorul! Maimuțe, bivoli, ponei! Scamatorii! În pauză, puteți mângâia hipopotamul pitic!”*

3. Indică, pentru fiecare dintre sintagmele următoare, un sens cu care sunt folosite în text: și-a dat seama, rând pe rând.

II. LECTURĂ IMAGINATIVĂ: FĂ CUNOȘTINȚĂ CU LUMEA TEXTULUI!

4. Notează „X” în tabelul următor pentru a stabili valoarea de adevăr a fiecăreia dintre următoarele afirmații:

Afirmația	Adevărat	Fals
<i>La grădina zoologică, alături de cămilă mai sunt: maimuțe, bivoli, ponei, zebra, aligatorul, un hipopotam pitic.</i>		
<i>După o săptămână de spectacole, Cami-Cămila și-a dat seama că are o problemă la locul de muncă.</i>		
<i>Caravana a ajuns în oraș într-o zi foarte călduroasă de iunie.</i>		
<i>Nu se întâmplase niciodată ca animalele să fie uitate pe drum.</i>		
<i>Cami-Cămila a înțeles ce i se întâmplase a doua zi, de dimineață.</i>		
<i>Cămila are tot ce-i trebuie, pentru că oamenii au grijă de ea.</i>		
<i>Cami-Cămila privește spectacolul de artificii la finalul unui festival.</i>		
<i>Nimeni nu aude mugetul cămilei.</i>		

Seturi de exerciții

5. Răspunde, în câte un enunț, la fiecare dintre următoarele întrebări:

- Cu ce problemă se confruntă Cami-Cămila când se trezește într-o dimineață?
- Ce anume o face pe cămilă să creadă că are o problemă la locul de muncă?
- La ce se gândește cămila când se lasă seara?
- De ce nu este mulțumită Cami-Cămila de noua situație în care se afla, deși nu-i lipsea nimic?

6. Așază cronologic secvențele delimitate și numerotate în text.

--	--	--	--	--	--	--

7. Asociază fiecare dintre fragmentele următoare cu tiparul textual corespunzător:

<p>a. Fiindcă, atunci când se aprindeau luminile și pornea muzica, iar animalele și oamenii ieșeau rând pe rând în arenă, publicul izbucnea în aplauze, în râsete și în urale la toți ceilalți, numai la ea, nu.</p>	<p>DESCRIPTIV</p>	<p>d. Cami-Cămila a clipit des, alungând ceața din ochi. A pufnit, cu gâtul întins în iarbă... [...] Cercul plecase. Ea rămăsese aici.</p>
<p>b. Era o zi fierbinte de iunie când caravana a apărut legănându-se ca un miraj pe drumul de la sud și a pătruns în oraș.</p>	<p>EXPLICATIV</p>	<p>e. Însă forța soarelui a slăbit, umbrele s-au lungit, aerul a devenit portocaliu, apoi cenușiu și albastru, sub mucarnița* serii. Iar când s-a lăsat noaptea de-a binelea și scuarul cel verde s-a înnegrit pentru câteva clipe, înainte să se aprindă felinarele cu un clinchet, Cami-Cămila a priceput</p>
<p>c. ...dând roată prin scuarul pustiu, ca într-o arenă, cu trupul scâldat în splendidele lumini schimbătoare...</p>	<p>NARATIV</p>	<p>f. Odată, zebra Zina rămăsese la marginea Clujului. Se întorseseră după ea în aceeași zi, seara, târziu.</p>

8. Extrage, din ultimul paragraf al fragmentul citat, câte un exemplu pentru fiecare dintre următoarele procedee artistice: repetiție, enumerație, epitet, comparație, inversiune.

III. LECTURĂ ASOCIATIVĂ: RĂSPUNDE PROVOCĂRILOR!

9. Completează diagrama de mai jos cu câte două elemente prin care Cami-Cămila și oamenii sunt diferiți și două prin care se aseamănă.

10. Indică, pentru fiecare dintre următoarele secvențe, emoția/starea/sentimentul pe care crezi că o/îl trăiește personajul Cami-Cămila:

a. *Cami-Cămila și-a dat seama că nu era doar o părere, chiar avea o problemă la locul de muncă.*

b. *...atunci când se aprindeau luminile și pornea muzica, iar animalele și oamenii ieșeau rând pe rând în arenă, publicul izbucnea în aplauze, în râsete și în urale la toți ceilalți, numai la ea, nu.*

c. *Circul plecase. Ea rămăsese aici.*

d. *...Cami-Cămila a priceput: o uitaseră și n-aveau să se mai întoarcă după ea.*

e. *Atunci... era faptul uluitor că n-o vedea nimeni. Nici o ființă nu-i adresase de-atâta timp nici o privire, nici o vorbă, nimic... Era un soi de singurătate pe care Cami-Cămila nu-l mai cunoscuse vreodată.*

11. Extrage, din textul dat, două fragmente care să illustreze trăirile contradictorii ale personajului principal.

12. Alege varianta pe care o consideri corectă pentru fiecare dintre următoarele afirmații sau propune tu alta, justificând în câte un enunț alegerea făcută:

A. La începutul fragmentului, *Cami-Cămila se simțea cam distrusă*, deoarece:

a. fusese abandonată de cei care o îngrijiseră până atunci;

b. numărul ei din arenă nu mai era atractiv pentru spectatori;

c. își dă seama că animalele îmblânzite nu se pot descurca singure dacă sunt eliberate;

d. nu înțelege ceea ce i se întâmplă.

B. La finalul fragmentului, *Cami-Cămila a mugit, a mugit cu plăcere, a mugit cu durere, a mugit cât au ținut-o plămâni, și pieptul, și gâtul, umerii și genunchii, cu privirea încețoșată de lacrimi,*

a. pentru a atrage atenția oamenilor asupra ei;

b. pentru că se simțea neputincioasă;

c. pentru că se simțea singură;

d. pentru că avea nevoie de grija și afecțiunea oamenilor.

IV. DESCHIDERI:

DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

13. Cu siguranță ai trăit și tu una dintre emoțiile cămilei din textul Veronicăi D. Niculescu, menționate la exercițiul 10. Povestește, în 100–150 de cuvinte, ce s-a întâmplat și cum ai depășit acel moment.

14. Redactează, în câte 70–100 de cuvinte, două finaluri diferite – unul fericit și unul trist – pentru narațiunea care o are ca personaj principal pe Cami-Cămila.

15. Urmărește pe o platformă online sau pe un canal TV de specialitate (*National Geographic*, *Animal Planet* etc.) un documentar despre viața cămilelor. Scrie un articol în revista școlii, în care să explici cititorilor care sunt condițiile specifice de viață ale acestor animale și cât de greu le este să se adapteze în țara noastră.

16. Caută informații despre animalele crescute la circ sau într-o grădină zoologică (de exemplu, despre urșii din *Sanctuarul de la Zărnești*: www.zarnesti.net) și redactează o știre, de 50–80 de cuvinte, despre unul dintre aceste animale.

Sugestii de rezolvare

IV. DESCHIDERI:

DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

13. De exemplu:

Element comun: buburuza;

Textul-suport: text literar – prezintă aventurile unei buburuze personificate în drumul către mare;

Articolul extras din *DEX*: text nonliterar – conține definiția și prezentarea caracteristicilor speciei în mod obiectiv.

Articolul extras din știrea televizată: text nonliterar – are rol informativ.

14. Răspuns subiectiv.

4.

I. LECTURĂ EXPLICATIVĂ: FII DETECTIV ÎN LUMEA CĂRȚII!

1. În text, cuvântul *miraj* este folosit cu sensul 3.: farmec, atracție irezistibilă.

De exemplu, pentru sensul 1.: Din cauza caniculei, la orizont, se zărea un miraj.; pentru sensul 2.: Ideea plecării era doar un miraj, știa că nu se va împlini niciodată.

2. De exemplu: *viu, împânziseră, spălaseră.*

3. De exemplu: *și-a dat seama = a înțeles; rând pe rând = succesiv.*

II. LECTURĂ IMAGINATIVĂ: FĂ CUNOȘTINȚĂ CU LUMEA TEXTULUI!

4.

Afirmația	Adevărat	Fals
<i>La grădina zoologică, alături de cămilă mai sunt: maimuțe, bivoli, ponei, zebra, aligatorul, un hipopotam pitic.</i>		X
<i>După o săptămână de spectacole, Cami-Cămila și-a dat seama că are o problemă la locul de muncă.</i>		X
<i>Caravana a ajuns în oraș într-o zi foarte călduroasă de iunie.</i>	X	
<i>Nu se întâmplase niciodată ca animalele să fie uitate pe drum.</i>		X
<i>Cami-Cămila a înțeles ce i se întâmplase a doua zi, de dimineață.</i>		X
<i>Cămila are tot ce-i trebuie, pentru că oamenii au grijă de ea.</i>		X
<i>Cami-Cămila privește spectacolul de artificii la finalul unui festival.</i>	X	
<i>Nimeni nu aude mugetul cămilei.</i>	X	

5. De exemplu:

a. Problema cu care se confruntă Cami-Cămila, când se trezește într-o dimineață, este faptul că întreaga caravană a cercului plecase fără ea.

b. Faptul că publicul nu reacționa la numărul ei din arenă o face pe cămilă să creadă că are o problemă la locul de muncă.

c. Când se lasă seara, cămila se gândește că o lăsaseră intenționat acolo și că nu se vor mai întoarce după ea.

d. Cami-Cămila nu este mulțumită de noua situație în care se afla, deși nu-i lipsea nimic, deoarece nimeni nu interacționa cu ea; părea că nimeni nu o vede.

6.

5.	2.	3.	1.	4.	6.	7.
----	----	----	----	----	----	----

7.

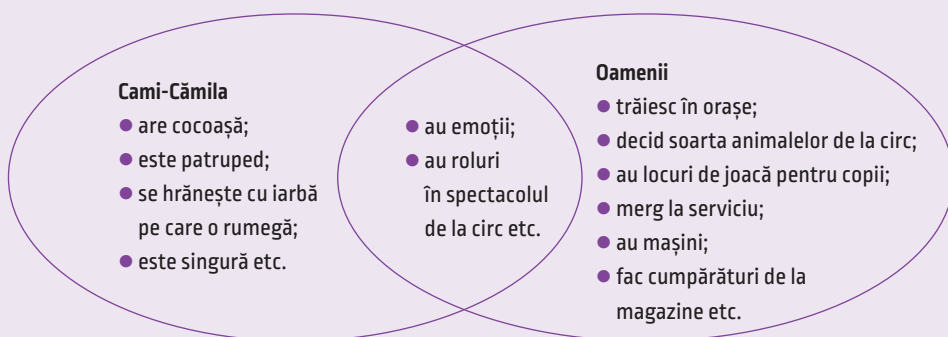
<p>a. Fiindcă, atunci când se aprindeau luminile și pornea muzica, iar animalele și oamenii ieșeau rând pe rând în arenă, publicul izbucnea în aplauze, în râsete și în urale la toți ceilalți, numai la ea, nu.</p>	<p>DESCRIPTIV</p>	<p>d. Cami-Cămila a clipit des, alungând ceața din ochi. A pufnit, cu gâtul întins în iarbă... [...] Cercul plecase. Ea rămăsese aici.</p>	
<p>b. Era o zi fierbinte de iunie când caravana a apărut legănându-se ca un miraj pe drumul de la sud și a pătruns în oraș.</p>		<p>EXPLICATIV</p>	<p>e. Însă forța soarelui a slăbit, umbrele s-au lungit, aerul a devenit portocaliu, apoi cenușiu și albastru, sub mucarnița* serii. Iar când s-a lăsat noaptea de-a binelea și scuarul cel verde s-a înnegrit pentru câteva clipe, înainte să se aprindă felinarele cu un clinchet, Cami-Cămila a priceput</p>
<p>c. ...dând roată prin scuarul pustiu, ca într-o arenă, cu trupul scăldat în splendidele lumini schimbătoare...</p>		<p>NARATIV</p>	<p>f. Odată, zebra Zina rămăsese la marginea Clujului. Se întorseseră după ea în aceeași zi, seara, târziu.</p>

8. De exemplu:

- repetiție: *a mugit, a mugit ..., a mugit ..., a mugit;*
- enumerație: *femei și bărbați, tineri, bătrâni și copii;*
- epitet: *sufletul îmbătat;*
- comparație: *dând roată prin scuarul pustiu, ca într-o arenă;*
- inversiune: *splendidele lumini.*

III. LECTURĂ ASOCIATIVĂ: RĂSPUNDE PROVOCĂRILOR!

9. De exemplu:

10. De exemplu:

- Cami-Cămila și-a dat seama că nu era doar o părere, chiar avea o problemă la locul de muncă.* – neliniște;
- ...atunci când se aprindeau luminile și pornea muzica, iar animalele și oamenii ieșeau rând pe rând în arenă, publicul izbucnea în aplauze, în râsete și în urale la toți ceilalți, numai la ea, nu.* – frustrare;
- Circul plecase. Ea rămăsese aici.* – dezamăgire;
- ...Cami-Cămila a priceput: o uitaseră și n-aveau să se mai întoarcă după ea.* – deznădejde;
- Atunci... era faptul uluitor că n-o vedea nimeni. Nicio ființă nu-i adresase de-atâta timp nicio privire, nicio vorbă, nimic... Era un soi de singurătate pe care Cami-Cămila nu-l mai cunoscuse vreodată.* – disperare.

11. De exemplu: *câtă fericire, tot atâta tristețe; a mugit cu plăcere, a mugit cu durere.*

12. Răspuns subiectiv. Orice variantă este corectă, important este modul în care este justificată alegerea.

IV. DESCHIDERI: DESCHIDE OCHII SPRE LUMEA TA ȘI SPUNE CE VEZI!

13.–16. Răspunsuri subiective.